

T.B.M.M.
İYİ PARTİ

GRUP BAŞKANLIĞI

Tarih : 8.4.2026
Sayı : 660

10/4002

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Katma Değer Vergisi (KDV) sisteminin uygulamasında ortaya çıkan iade sorunlarının işletmeler üzerindeki ekonomik etkilerinin incelenmesi, KDV iade mekanizmasının işleyişindeki aksaklıkların tespit edilmesi ve bu alanda kalıcı çözümlerin geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci, TBMM İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Burak DALGIN
Balıkesir Milletvekili

Turhan ÇÖMEZ
Balıkesir Milletvekili
İYİ PARTİ Grup Başkanvekili

GEREKÇE

Katma Değer Vergisi sistemi, teorik olarak işletmeler açısından nötr bir vergi olarak tasarlanmıştır. Bu sistemde işletmeler satışları üzerinden tahsil ettikleri KDV'yi devlete aktarmakta, mal ve hizmet alımları sırasında ödedikleri KDV'yi ise indirim konusu yapabilmektedir. Böylece verginin nihai yükünün tüketici üzerinde kalması amaçlanmaktadır. Ancak uygulamada birçok sektörde bu mekanizma sağlıklı şekilde işlememektedir. Özellikle girdi alımlarının genel oran olan %20 KDV üzerinden gerçekleştiği, buna karşılık satışların indirimli oranlar olan %1 veya %10 üzerinden yapıldığı sektörlerde işletmelerde ciddi miktarda devreden KDV birikmektedir. Bu durum, KDV'nin işletmeler açısından nötr bir vergi olmaktan çıkmasına yol açmakta ve işletmeler için tahsil edilemeyen bir alacağa dönüşmektedir.

Normal koşullarda bu farkın iade edilmesi gerekirken, uygulamada iade süreçleri uzun sürmekte veya çeşitli idari ve teknik nedenlerle gecikebilmektedir. Bu durum işletmelerin önemli miktarda finansman yükü üstlenmesine neden olmaktadır. İş dünyası temsilcileri ve çeşitli ekonomik değerlendirmelerde özel sektörün devletten olan KDV alacağının yaklaşık 1,2 trilyon TL düzeyinde olduğu ifade edilmektedir. Bu büyüklük, sorunun yalnızca münferit işletmelerin değil, tüm ekonominin karşı karşıya olduğu yapısal bir mesele haline geldiğini göstermektedir. KDV iadelerinin gecikmesi, özellikle küçük ve orta ölçekli işletmeler açısından ciddi likidite sorunları yaratmaktadır. İşletmeler devletten alacaklarını zamanında tahsil edemedikleri için faaliyetlerini sürdürülebilmek adına banka kredilerine yönelmekte, bu da finansman maliyetlerini artırmaktadır. Sonuç olarak üretim maliyetleri yükselmekte, yatırım kararları ertelenmekte ve ekonomik faaliyetler üzerinde baskı oluşmaktadır.

Bu sorun özellikle bazı sektörlerde daha belirgin şekilde görülmektedir. Tarımsal üretim ve gıda işleme sektöründe girdi maliyetleri yüksek oranlı KDV içerirken, satışlar düşük oranlı KDV üzerinden gerçekleşmektedir. Benzer şekilde tarım makineleri üretiminde ana ürünlerin ve yedek parçaların farklı KDV oranlarına tabi olması üreticiler açısından sürekli bir iade ihtiyacı doğurmaktadır. İade süreçlerindeki gecikmeler üreticilerin işletme sermayesini olumsuz etkilemekte ve bu maliyetler zamanla fiyatlara yansiyabilmektedir. Öte yandan kamu projelerinde faaliyet gösteren müteahhitler açısından da ciddi nakit akışı sorunları ortaya çıkmaktadır. Kamuya iş yapan firmalar çoğu zaman alacaklarını gecikmeli tahsil etmekte, buna karşın vergi ve sosyal güvenlik yükümlülüklerini zamanında yerine getirmek zorunda kalmaktadır. KDV alacaklarının mahsup mekanizmaları teorik olarak mevcut olmakla birlikte, uygulamada süreçlerin uzun sürmesi nedeniyle işletmeler banka kredisi kullanmak zorunda kalmaktadır. Mevzuatta KDV iade alacaklarının vergi borçlarına ve sosyal güvenlik primlerine mahsubuna imkân tanınmış olsa da uygulamada çeşitli teknik ve idari sorunlar yaşanmaktadır. Vergi idaresinin farklı birimleri arasında sistem entegrasyonunun yeterli olmaması, belge ve rapor yükünün ağır olması, bazı iade limitlerinin yüksek belirlenmesi ve indirimli oranlı işlemlerde yıl içinde nakden iade uygulamasının kaldırılması sürecin daha karmaşık ve yavaş işlemesine neden olmuştur.

KDV iade sorunu yalnızca teknik bir vergi uygulaması meselesi değildir. İşletmelerin finansman yükünü artırması, kredi ihtiyacını yükseltmesi, yatırım kararlarını etkilemesi ve maliyet enflasyonunu beslemesi nedeniyle üretim, istihdam ve ekonomik büyüme üzerinde doğrudan etkiler yaratmaktadır.

Bu nedenlerle KDV iade mekanizmasının mevcut işleyişinin bütün yönleriyle incelenmesi, ortaya çıkan sorunların boyutunun tespit edilmesi, işletmeler üzerindeki ekonomik etkilerinin değerlendirilmesi ve sistemin daha etkin, hızlı ve adil şekilde işlemesini sağlayacak düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından bir araştırma yapılması büyük önem taşımaktadır.